

A bírálóbizottság értékelése

Dr. Bondár Mária 2019-ben könyv alakban megjelentetett disszertációjában és 2020-ban írott téziseiben a késő rézkori fémművesség magyarországi emlékeit foglalta össze. Munkája hiánypótló, hiszen a témakörben korábban nem született hasonló igényű összegzés. Az értekezés fontos része a badeni kultúrkör 30, részletet is tartalmazó lelőhelyének és az onnan származó 231, eddig ismert késő rézkori leletnek a katalógus-szerű leírása.

Kiemelendő, hogy ebben a katalógusban a régi, töredékes információ-tartalmú elemzések eredményeit, a geokémiai mérések adatait is összegyűjtötte és egységesítette, ezzel a történelmi vizsgálatok eredményei a tudomány számára nem vesztek el, és újra felhasználható archeometriai eredményeket alkotnak.

Új tudományos eredménye a Jelöltnek, hogy agyagvizsgálatokra és készítésestechnikai elemzésekre alapozva kimutatta, hogy a késő rézkori fémművesség nem iparszerű, széles tömegigényeket kielégítő metallurgia volt, a típusok száma csekély. Ugyanakkor rendkívül változatos technikával készültek a korszak tárgyai: hideg kalapálással, kalapálással és hevítéssel, öntéssel, öntéssel és kalapálással – a tárgy típusának megfelelően. Ugyanez a sokszínűség a társadalmi igényekben is kifejeződik.

A korszak emblematis leletének, a vörsi diadém újbóli diskurzusba emelésével, új típusú anyagvizsgálatokkal és az eredmények alapján elvégzett kísérleti régészeti kutatásokkal, a diadém rituáléban betöltött szerepének meghatározásával és így a teljes temetkezés komplex újraértékelése jelentős új eredményként értékelhető.

Kiemelendő, hogy a Jelölt kérdésfelvetésében és szemléletmódjában reagált a mai környezetszennyezés globális problémájára is – még ha opponensei nem is értenek egyet a késő rézkori fémbányászat és -feldolgozás okozta és környezetszennyezés mértéknek megítélésben.

Dr. Bondár Mária könyvével sikerrel hívta föl a figyelmet egy, a korábbi kutatásokban marginális területként kezelt téma fontosságára, új kérdésfelvetéseivel azok további útját is kijelölte. Sok szempontú elemzésével bebizonyította, hogy a késő rézkori fémművessége is jelentős és összetett volt. Eredményei megbízható alapot teremtenek ahhoz, hogy jobban megértsük a késő rézkori fémművességének háttérét és kapcsolatrendszerét. A vonatkozó adatok összegyűjtését és értelmezését kiválóan végezte el egy olyan régészeti korszak kutatásában, amelynek a fémművességéről – összevetve a megelőző és rákövetkező időszakokéval – nagyon keveset tudunk.

A Jelölt szemlélete, kutatásai és eredményeinek értékelése megfelel a nemzetközi régészeti és archeometriai kutatási irányzatoknak.

A bírálók ugyan több pontban nem értettek egyet a Jelölttel, bizonyos kérdésekben szerintük nem járt el elég körültekintően, de ezek a részletek csak további kutatásokra fogják inspirálni a Jelöltet.